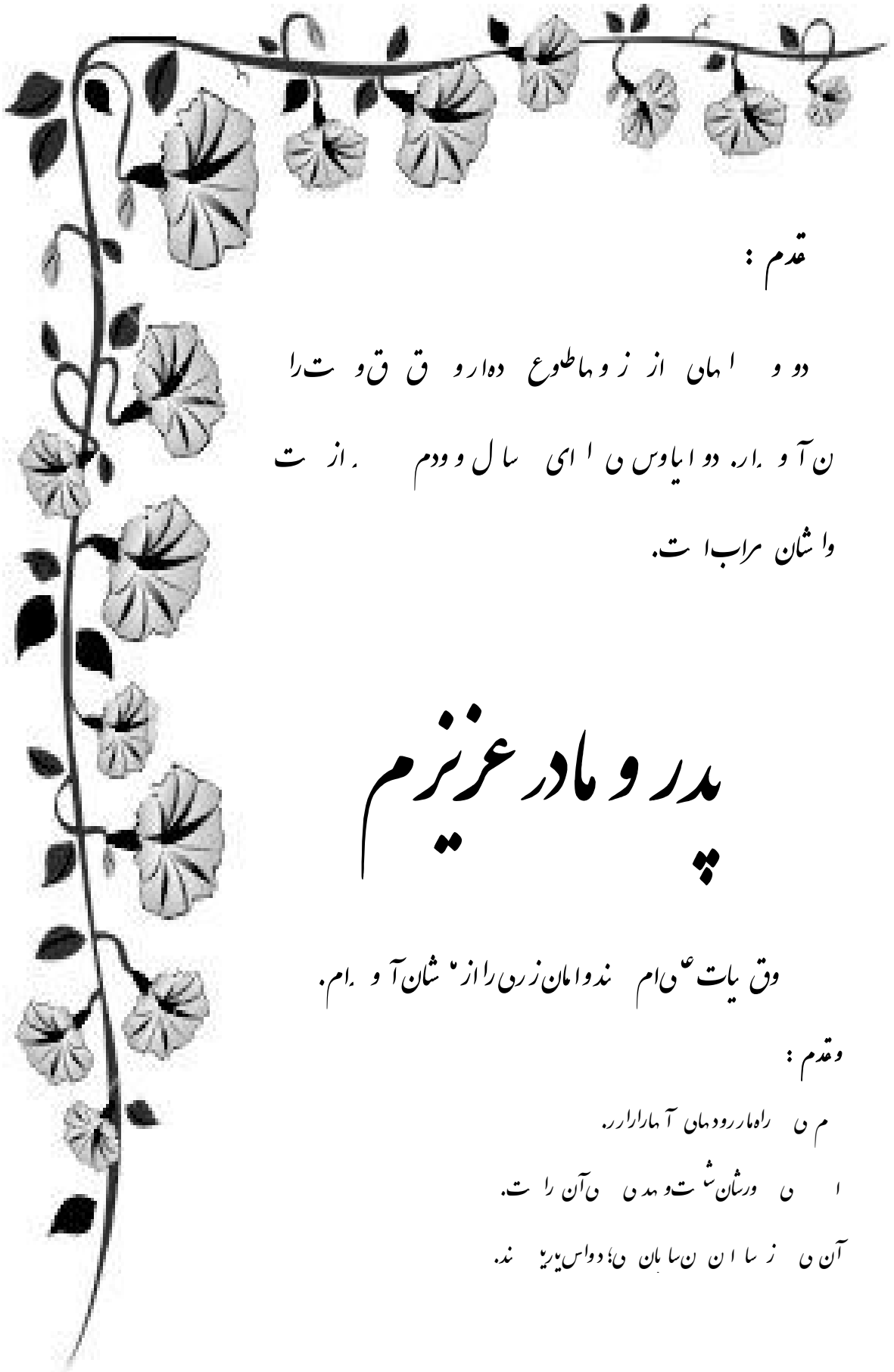

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

همه امتیازهای این پایان نامه به دانشگاه بوعلی سینا تعلق دارد. در صورت استفاده از تمام یا بخشی از مطالب پایان نامه در مجلات، کنفرانس‌ها و یا سخنرانی‌ها، باید نام دانشگاه بوعلی (یا استاد یا اساتید راهنمای پایان نامه) و نام دانشجو با ذکر ماخذ و ضمن کسب مجوز کتبی از دفتر تحصیلات تکمیلی دانشگاه ثبت شود. در غیر این صورت مورد پیگرد قانونی قرار خواهد گرفت.

قدم :

دو و امان از زو ماطوع دهار و ق و ق و ت را
ن آ و باره دو ایاوس و ای سال و و دم . از ت
و اشان مراب ات.

پدر و مادر عزیزم

وق یات عیام ندو امان زری را از شان آ و ام.

و قدم :

م و راهار و دمای آمار ارار.
ا و در شان شت و مدی و آن رات.
آن و ز سان ن سابع و دواس ییرا ند.

پس دندان را رونزل ناشی از قمری دو، او و دندان راه وقت آن را و دومیدار دایدبار
یاری مرش آن را و م راه رضاش و رت ماش کار مرم.
اندا و دو. بی دام از نب آبی در مید و زاده اتادرا می م با ما غف و امان ال پیلان
یاری رساره و ماندوی بی ل وزن او در امان و ش ارداور، ما رودان مام. از هر کنگ،
اتادشور م خا زما بی تال ان ق تل رو از ات و مواد از زه و ه ندمانند ل
را دارم. از در بایان و مدرس با ول زت داوری پیلان و ارا ات از ره شان او رت و ش ارداور
ما پاس زارم. از نب آبی در مرقدی ول مرم بیلات تیبی ز مات زیادی را ای ما بی ج. د ع ل رر
و از نب آبی در مرشان، مرم بیلات تیبی خا ورشان ج. د. م. از ون مرم بانگ
بی سازمان او رمان و اباع خاری و کارهای لازم را تل آورد و رودان بی م. از ون اتقد و کلو
تآن امان مامای بی و بی از ان پیلان تل آورد و پاس زاری بی م. از کلایان و دو تان دوم نب
آیان امر سالور، صی ش، ن، ما، مدی سی، ن و بی، یدی رادی، درضا یدی و خا ما و مرن،
طاق، و ده امان و ما ان ایاری و ده و و رخا ات مرن ان دوره و در و رودان بی م. از خا و ده
م، مام ول زرن و بی ام و ره از ما، دعا و را می شان و در دار و ده ام و مام و تی و در و رن آما
م، بی ما ون و پاس ارم. بار ان یاد آوری مایان پاس بی پیلان بی بی شان بار
ما پاس از یاری دنده ای و ت ان اش بی رر ای ا پاناری و غف و دو.

دانشگاه بوعلی سینا
مشخصات رساله/پایان نامه تحصیلی

عنوان: مطالعه‌ای بر اثرات اقتصادی پناهندگان افغانی در بازار کار ایران (با تأکید بر سطح اشتغال و دستمزد در بخش ساختمان)

دانشجو: جهانبخش مهرانفر

استاد راهنما: دکتر سعید عیسی‌زاده

استاد مشاور: دکتر نادر مهرگان

گروه آموزشی: اقتصاد		دانشکده: اقتصاد و علوم اجتماعی
مقطع تحصیلی: کارشناسی ارشد	گرایش تحصیلی: توسعه اقتصادی و برنامه‌ریزی	رشته تحصیلی: اقتصاد
تعداد صفحات: ۱۷۲	تاریخ دفاع: ۱۳۸۹/۱۱/۲۵	تاریخ تصویب: ۱۳۸۹/۲/۱۳

چکیده:

ایران یکی از مهمترین کشورهای مهاجرپذیر دنیا بوده و شمار بسیار زیادی پناهنده را در خود جای داده است. همجواری ایران با کشور نآرام و ناامن افغانستان و در عین حال وجود مرز مشترک طولانی، اشتراکات زبانی و مذهبی بین دو کشور، شرایطی را فراهم نموده که اکثریت مهاجرین ایران را افغانه تشکیل دهند. ورود این مهاجرین به بازار کار ایران در کنار عواملی چون رشد سریع جمعیت در دهه شصت و انواع مشکلات داخلی و خارجی در صحنه تولید و صادرات در سالهای اخیر، بازار کار ایران را با بحران مواجه کرده است. این در حالی است که مسائل مربوط به بازار کار، خصوصاً اشتغال و بیکاری، از مهمترین مسائل اقتصاد ایران می‌باشند. مهاجرین افغانی عمدتاً غیر ماهر و غیر قانونی بوده و با دریافت دستمزدهای پایین و پذیرش شرایط سخت کاری اکثراً در بخش ساختمان و فعالیتهای مرتبط با بخش ساختمان مشغول بکارند. همین امر موجب شده تا بخش ساختمان بیشترین تأثیر را از حیث بازار کار در پی حضور مهاجرین افغانی پذیرا باشد. این مطالعه، با استفاده از داده‌های سری‌زمانی و روش حداقل مربعات معمولی (OLS) در اقتصادسنجی، به بررسی اثرات اقتصادی حضور افغانه در بازار کار ایران می‌پردازد. همچنین، با استفاده از آزمون‌های همجمعی و علیت گرنجری در قالب یک الگوی خودبازگشتی با وقفه‌های توزیعی (ARDL) و یک مدل تصحیح خطای برداری (VECM)، رابطه علی میان متغیرهای نرخ بیکاری، متوسط دستمزد حقیقی و تعداد مهاجرین افغانی در ایران، طی سالهای ۱۳۸۵-۱۳۵۵ مورد بررسی قرار می‌گیرد. نتایج مطالعه نشان می‌دهند که در طول دوره مورد بررسی (۱۳۸۵-۱۳۵۵)، حضور مهاجرین افغانی در بازار کار ایران، نرخ بیکاری کل کشور را افزایش داده است. در ضمن، در پی حضور گسترده این مهاجرین در بخش ساختمان، نیروی کار افغانی جانشین نیروی کار ایرانی شده و اشتغال ایرانیان در این بخش کاهش یافته است. کاهش متوسط دستمزد واقعی بخش ساختمان در پی حضور گسترده افغانه در این بخش، از دیگر نتایج مهم بدست آمده بود. نتایج بررسی روابط علی نشان می‌دهند که در کوتاه‌مدت، مهاجرت افغانه علیت گرنجر نرخ بیکاری می‌باشد ولی نرخ بیکاری علیت گرنجر مهاجرت آنها نمی‌باشد. در بلندمدت یک رابطه علیت دو طرفه میان نرخ بیکاری و تعداد مهاجرین افغانی در ایران وجود دارد. در بلندمدت رابطه علیت از تعداد مهاجرین افغانی به متوسط دستمزد حقیقی کشور وجود ندارد ولی این ارتباط در جهت عکس برقرار است. در واقع، حضور گسترده مهاجرین افغانی در بازار کار، نرخ بیکاری ایران را در کوتاه‌مدت و بلندمدت افزایش داده، اما تأثیر معنی‌داری بر متوسط دستمزد حقیقی کشور نداشته است. در ضمن، در بلندمدت، مهاجرین افغانی بر عملکرد و شرایط بازار کار در ایران واکنش نشان می‌دهند.

واژه‌های کلیدی: مهاجرین افغانی، بازار کار، نرخ بیکاری، اشتغال، دستمزد، اقتصاد ایران

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
	فصل اول: کلیات تحقیق
۱-۱	مقدمه..... ۲
۲-۱	کلیات مهاجرت..... ۳
۱-۲-۱	تعاریف مهاجرت..... ۳
۱-۲-۱-۱	مهاجرت داخلی و مهاجرت خارجی..... ۳
۲-۱-۲-۱	مهاجرت فردی و مهاجرت توده‌ای..... ۴
۳-۱-۲-۱	مهاجرت اختیاری و مهاجرت اجباری..... ۴
۴-۱-۲-۱	مهاجرت قانونی و مهاجرت غیر قانونی..... ۵
۵-۱-۲-۱	پناهنده و پناهندگی..... ۶
۲-۲-۱	علل و عوامل مهاجرت‌های بین‌المللی..... ۶
۳-۲-۱	دلایل محدودیت مهاجرت بین‌المللی..... ۹
۴-۲-۱	اثرات اقتصادی مهاجرین خارجی در کشورهای مهاجرپذیر..... ۱۱
۱-۴-۲-۱	اثر مهاجرت بر رشد اقتصادی..... ۱۳
۲-۴-۲-۱	اثر مهاجرت بر تجارت و روابط بین‌الملل..... ۱۴
۳-۴-۲-۱	اثرات مالی مهاجرت..... ۱۵
۴-۴-۲-۱	اثر مهاجرت بر میزان تقاضای کل..... ۱۶
۵-۴-۲-۱	اثر مهاجرت بر بازار مسکن..... ۱۷
۶-۴-۲-۱	اثرات مهاجرت بر بازار کار..... ۱۷
۳-۱	بیان مسئله..... ۱۸
۴-۱	ضرورت انجام تحقیق..... ۲۰
۵-۱	فرضیات تحقیق..... ۲۱
۶-۱	اهداف تحقیق..... ۲۱
۷-۱	محدودیت‌های تحقیق..... ۲۱
	فصل دوم: ادبیات و پیشینه تحقیق
۱-۲	مقدمه..... ۲۴
۲-۲	تأثیر مهاجرت روی اشتغال، سطح بیکاری و دستمزدها با رویکرد تئوریکی..... ۲۵
۱-۲-۲	بررسی اثرات ورود مهاجرین خارجی در مدل ساده عرضه و تقاضا..... ۲۵

۲۵.....	۱-۱-۲-۲ اثرات طرف عرضه.....
۲۵.....	۱-۱-۲-۲ اثرات طرف عرضه در حالت جانمایی کامل عوامل تولید.....
۲۶.....	۲-۱-۲-۲ اثرات طرف عرضه در حالت مکملی کامل عوامل تولید.....
۲۷.....	۲-۱-۲-۲ اثرات طرف تقاضا.....
۲۸.....	۲-۲-۲ ارتباط میان مهاجرت و بیکاری با رویکرد نظری.....
۳۰.....	۳-۲-۲ مکانیزمهای تعدیل مهاجرت.....
۳۱.....	۱-۳-۲-۲ تعدیل مهاجرت از طریق دستمزدها.....
۳۸.....	۲-۳-۲-۲ تعدیل از طریق تغییر در ترکیب محصول.....
۳۹.....	۳-۳-۲-۲ تعدیل از طریق تغییر در تکنولوژی تولید.....
۴۰.....	۴-۲-۲ نقش اتحادیه‌های کارگری.....
۴۱.....	۵-۲-۲ مازاد مهاجرت، مهارت‌های مهاجرین و سیاست‌های مهاجرتی.....
۴۳.....	۱-۵-۲-۲ سرمایه و مهارت‌های مهاجرین.....
۴۴.....	۶-۲-۲ مهاجرت‌های غیر قانونی.....
۴۵.....	۱-۶-۲-۲ عرضه و تقاضای مهاجرت غیر قانونی.....
۴۵.....	۱-۱-۶-۲-۲ عرضه مهاجرین غیر قانونی.....
۴۸.....	۲-۱-۶-۲-۲ تقاضای مهاجرین غیر قانونی.....
۵۰.....	۲-۶-۲-۲ مهارت‌های مهاجرین غیر قانونی.....
۵۲.....	۳-۶-۲-۲ اثرات مهاجرین غیر قانونی.....
۵۴.....	۴-۶-۲-۲ سیاست‌های برخورد با مهاجرین غیر قانونی.....
۵۸.....	۳-۲ مطالعات تجربی.....
۵۸.....	۱-۳-۲ مطالعات خارجی.....
۷۴.....	۲-۳-۲ مطالعات داخلی.....
۷۶.....	۴-۲ جمع‌بندی فصل.....

فصل سوم: روش تحقیق

۷۸.....	۱-۳ مقدمه.....
۷۹.....	۲-۳ تصویری کلی از وضع موجود نیروی انسانی، اشتغال و بیکاری.....
۸۰.....	۱-۲-۳ تحول جمعیت و نیروی کار در ایران در سالهای ۱۳۵۵-۱۳۸۵.....
۸۳.....	۲-۲-۳ جمعیت شاغل و ویژگی‌های آموزشی آن.....
۸۵.....	۱-۲-۲-۳ توزیع جمعیت شاغل بر حسب بخش‌های عمده اقتصادی.....
۸۸.....	۳-۲-۳ بیکاری.....

- ۹۲.....۳-۲-۴ سطح دستمزدها در اقتصاد ایران.....
- ۹۴.....۳-۳ حضور مهاجرین افغانی در بازار کار ایران.....
- ۹۷.....۳-۳-۱ توزیع مهاجرین افغانی در استانهای کشور.....
- ۹۹.....۳-۳-۲ وضعیت تحصیلی و مهارتی مهاجرین افغانی در ایران.....
- ۱۰۰.....۳-۳-۳ اشتغال مهاجرین افغانی در بخش‌های سه‌گانه اقتصادی در ایران.....
- ۱۰۳.....۳-۴ تولید ناخالص داخلی.....
- ۱۰۴.....۳-۵ آمار توصیفی متغیرها.....
- ۱۰۷.....۳-۶ روش تجزیه و تحلیل.....
- ۱۰۷.....۳-۶-۱ بررسی الگوهای مورد استفاده در تحقیق.....
- ۱۰۷.....۳-۶-۱-۱ الگوی ارائه شده جهت بررسی تأثیر مهاجرین افغانی بر نرخ بیکاری.....
- ۱۰۸.....۳-۶-۱-۲ الگوی ارائه شده جهت بررسی تأثیر مهاجرین افغانی بر سطح اشتغال.....
- ۱۰۹.....۳-۶-۱-۳ الگوی ارائه شده جهت بررسی تأثیر مهاجرین افغانی بر سطح دستمزد.....
- ۱۰۹.....۳-۶-۱-۴ الگوی ارائه شده جهت بررسی رابطه علی میان حضور مهاجرین افغانی و.....
- ۱۱۰.....۳-۶-۲ داده‌ها و دوره زمانی مورد مطالعه.....
- ۱۱۱.....۳-۶-۳ نحوه بررسی فرضیه‌ها.....
- ۱۱۱.....۳-۶-۳-۱ بررسی فرضیه اول تحقیق.....
- ۱۱۱.....۳-۶-۳-۲ بررسی فرضیه دوم تحقیق.....
- ۱۱۲.....۳-۶-۳-۳ بررسی فرضیه سوم تحقیق.....
- ۱۱۲.....۳-۶-۳-۴ بررسی فرضیه چهارم تحقیق...../.....
- ۱۱۳.....۳-۶-۴ روش‌های مطالعه تحقیق.....
- ۱۱۳.....۳-۶-۴-۱ روش حداقل مربعات معمولی (OLS).....
- ۱۱۴.....۳-۶-۴-۲ آزمون‌های مانایی.....
- ۱۱۵.....۳-۶-۴-۲-۱ آزمون ریشه واحد برای مانایی.....
- ۱۱۵.....۳-۶-۴-۲-۲ آزمون دیکی فولر.....
- ۱۱۷.....۳-۶-۴-۲-۳ آزمون دیکی-فولر تعمیم یافته.....
- ۱۱۸.....۳-۶-۴-۳ تعریف هم‌انباشتگی و مفهوم آن.....
- ۱۱۹.....۳-۶-۴-۳-۱ آزمون انگل-گرانجر و انگل-گرانجر تعمیم یافته برای هم‌انباشتگی.....
- ۱۲۰.....۳-۶-۴-۴ بررسی فروض کلاسیک.....
- ۱۲۰.....۳-۶-۴-۴-۱ نرمال بودن مقایر پسماند.....
- ۱۲۱.....۳-۶-۴-۴-۲ عدم ناهمسانی واریانس.....

- ۱۲۱.....۳-۴-۴-۶-۳ عدم خودهمبستگی
- ۱۲۲.....۳-۴-۴-۶-۴ عدم وجود همخطی
- ۱۲۳.....۳-۴-۶-۵ آزمون هم‌انباشتگی ARDL
- ۱۲۴.....۳-۴-۶-۶ آزمون علیت گرنجری در قالب یک الگوی تصحیح خطای برداری
- ۱۲۶.....۳-۷ جمع‌بندی فصل

فصل چهارم: نتایج و تجزیه و تحلیل آماری

- ۱۲۸.....۴-۱ مقدمه
- ۱۲۹.....۴-۲ تجزیه و تحلیل نتایج تجربی مدل ۱-۳
- ۱۲۹.....۴-۲-۱ آزمون مانایی
- ۱۳۰.....۴-۲-۲ برآورد مدل
- ۱۳۱.....۴-۲-۳ آزمون هم‌انباشتگی
- ۱۳۱.....۴-۲-۴ بررسی فروض کلاسیک
- ۱۳۱.....۴-۲-۴-۱ نرمال بودن پسماندها
- ۱۳۲.....۴-۲-۴-۲ عدم وجود خودهمبستگی
- ۱۳۲.....۴-۲-۴-۳ واریانس همسانی
- ۱۳۲.....۴-۲-۴-۴ عدم وجود همخطی
- ۱۳۳.....۴-۲-۵ تحلیل یافته‌ها
- ۱۳۵.....۴-۳ تجزیه و تحلیل نتایج تجربی مدل ۳-۴
- ۱۳۵.....۴-۳-۱ نتایج آزمون هم‌انباشتگی ARDL
- ۱۳۷.....۴-۳-۲ نتایج حاصل از برآورد مدل‌های تصحیح خطا
- ۱۴۱.....۴-۳-۳ تحلیل یافته‌ها
- ۱۴۲.....۴-۴ تجزیه و تحلیل نتایج تجربی مدل ۲-۳
- ۱۴۲.....۴-۴-۱ آزمون مانایی
- ۱۴۳.....۴-۴-۲ برآورد مدل
- ۱۴۴.....۴-۴-۳ آزمون هم‌انباشتگی
- ۱۴۵.....۴-۴-۴ بررسی فروض کلاسیک
- ۱۴۵.....۴-۴-۴-۱ نرمال بودن پسماندها
- ۱۴۵.....۴-۴-۴-۲ عدم وجود خودهمبستگی
- ۱۴۶.....۴-۴-۴-۳ واریانس همسانی
- ۱۴۶.....۴-۴-۴-۴ عدم وجود همخطی

۱۴۶.....	۴-۴-۵ تحلیل یافته‌ها
۱۴۸.....	۴-۵ تجزیه و تحلیل نتایج تجربی مدل ۳-۳
۱۴۸.....	۴-۵-۱ آزمون مانایی.....
۱۴۸.....	۴-۵-۲ برآورد مدل.....
۱۴۸.....	۴-۵-۳ آزمون هم‌انباشتگی
۱۵۰.....	۴-۵-۴ بررسی فروض کلاسیک
۱۵۰.....	۴-۵-۴-۱ نرمال بودن پسماندها
۱۵۰.....	۴-۵-۴-۲ عدم وجود خودهمبستگی
۱۵۰.....	۴-۵-۴-۳ واریانس همسانی.....
۱۵۰.....	۴-۵-۴-۴ عدم وجود همخطی
۱۵۱.....	۴-۵-۵ تحلیل یافته‌ها
۱۵۲.....	۴-۶ جمع‌بندی فصل

فصل پنجم: خلاصه و نتیجه‌گیری

۱۵۴.....	۵-۱ مقدمه
۱۵۵.....	۵-۲ مروری بر خطوط کلی پژوهش
۱۵۶.....	۵-۳ روش‌شناسی و داده‌ها
۱۵۶.....	۵-۴ نتایج و تفسیر آن
۱۵۸.....	۵-۵ نتایج آزمون فرضیه‌ها
۱۵۸.....	۵-۶ بحث و گفتگو
۱۶۱.....	۵-۷ پیشنهادات

منابع و مأخذ

۱۶۳.....	منابع فارسی.....
۱۶۴.....	منابع لاتین.....

فهرست جداول

- جدول ۱-۱ تعداد کل مهاجرین جهان به تفکیک زن و مرد..... ۵
- جدول ۱-۲ تعداد پناهندگان جهان..... ۶
- جدول ۱-۳ اثرات اقتصادی مهاجرین در سطح خرد..... ۱۲
- جدول ۱-۴ اثرات اقتصادی مهاجرین در سطح کلان..... ۱۲
- جدول ۱-۲ مطالعات تجربی..... ۷۱
- جدول ۱-۳ تحول جمعیت و نیروی کار در کل کشور..... ۸۲
- جدول ۲-۳ رشد متوسط سالانه جمعیت و نیروی کار در کل کشور..... ۸۲
- جدول ۳-۳ توزیع جمعیت شاغل به تفکیک جنس..... ۸۳
- جدول ۴-۳ توزیع جمعیت شاغل به تفکیک سطح سواد..... ۸۴
- جدول ۵-۳ توزیع جمعیت شاغل بر حسب بخشهای عمده اقتصادی..... ۸۵
- جدول ۶-۳ توزیع جمعیت شاغل بر حسب گروههای عمده فعالیت..... ۸۷
- جدول ۷-۳ نرخ بیکاری، تولید ناخالص داخلی و رشد سالانه این متغیرها..... ۸۸
- جدول ۸-۳ توزیع جمعیت بیکار به تفکیک جنس..... ۸۹
- جدول ۹-۳ رشد سالانه جمعیت بیکار به تفکیک جنس..... ۸۹
- جدول ۱۰-۳ نرخ بیکاری مردان و زنان در سالهای ۱۳۸۵-۱۳۵۵..... ۹۱
- جدول ۱۱-۳ توزیع جمعیت بیکار به تفکیک سطح سواد در سالهای ۱۳۸۵-۱۳۵۵..... ۹۲
- جدول ۱۲-۳ جبران خدمات، تعداد شاغلین و دستمزد سرانه..... ۹۳
- جدول ۱۳-۳ تعداد مهاجرین افغانی در ایران..... ۹۵
- جدول ۱۴-۳ توزیع مهاجرین افغانی مجاز و غیر مجاز در استانهای کشور..... ۹۸
- جدول ۱۵-۳ تابعیت افغانی جمعیت ۶ساله و بیشتر بر حسب جنس و وضع سواد..... ۹۹
- جدول ۱۶-۳ تابعیت افغانی جمعیت ۶ساله و بیشتر باسواد بر حسب دوره های تحصیلی..... ۱۰۰
- جدول ۱۷-۳ افغانی برآورد شاغلان مرد بر حسب گروههای عمده فعالیت..... ۱۰۲
- جدول ۱۸-۳ وضع شغلی افغانهای شاغل در ایران..... ۱۰۳
- جدول ۱۹-۳ تولید ناخالص داخلی و ارزش افزوده بخشهای مختلف اقتصادی..... ۱۰۴
- جدول ۲۰-۳ آمار توصیفی متغیرها..... ۱۰۵
- جدول ۲۱-۳ ضریب همبستگی میان متغیرها..... ۱۰۶
- جدول ۱-۴ نتایج آزمون ریشه واحد..... ۱۲۹
- جدول ۲-۴ نتایج حاصل از برآورد مدل ۱-۳ به روش OLS..... ۱۳۰
- جدول ۳-۴ نتایج آزمون ریشه واحد..... ۱۳۱

- جدول ۴-۴ نتایج آزمون ریشه واحد..... ۱۳۶
- جدول ۴-۵ آماره F جهت بررسی رابطه بلندمدت متغیرها..... ۱۳۶
- جدول ۴-۶ نتایج آزمون علیت گرانجری کوتاه‌مدت و بلندمدت با استفاده از مدل تصحیح خطا..... ۱۳۷
- جدول ۴-۷ نتایج آزمون علیت گرانجری کوتاه‌مدت و بلندمدت با استفاده از مدل تصحیح خطا..... ۱۳۸
- جدول ۴-۸ نتایج برآورد الگوی تصحیح خطا..... ۱۳۹
- جدول ۴-۹ نتایج برآورد الگوی بلندمدت..... ۱۳۹
- جدول ۴-۱۰ نتایج آزمون علیت گرانجری کوتاه‌مدت و بلندمدت با استفاده از مدل تصحیح خطا..... ۱۴۰
- جدول ۴-۱۱ نتایج آزمون ریشه واحد..... ۱۴۳
- جدول ۴-۱۲ نتایج حاصل از برآورد مدل ۲-۳ به روش OLS..... ۱۴۴
- جدول ۴-۱۳ نتایج آزمون ریشه واحد..... ۱۴۵
- جدول ۴-۱۴ نتایج حاصل از برآورد مدل ۳-۳ به روش OLS..... ۱۴۹
- جدول ۴-۱۵ نتایج آزمون ریشه واحد..... ۱۴۹

فهرست نمودارها

- نمودار ۱-۲ اثرات طرف عرضه، حالت جانشینی داده‌ها.....۲۶
- نمودار ۲-۲ اثرات طرف عرضه، حالت مکملی داده‌ها۲۷
- نمودار ۳-۲ مدل بازار کار در حالت عرضه کاملاً بی‌کشش نیروی کار۳۴
- نمودار ۴-۲ مدل بازار کار در حالت عرضه باکششش نیروی کار۳۷
- نمودار ۵-۲ مازاد مهاجرت در حالتی که ۵۰ درصد بومیان ماهرند.....۴۲
- نمودار ۶-۲ مازاد مهاجرت در حالتی که ۳۵ درصد بومیان ماهرند.....۴۲
- نمودار ۷-۲ مازاد مهاجرت در حالتی که ۶۵ درصد بومیان ماهرند.....۴۲
- نمودار ۸-۲ مازاد مهاجرت در حالت وجود سرمایه.....۴۳
- نمودار ۹-۲ عرضه مهاجرین غیر قانونی۴۷
- نمودار ۱۰-۲ تقاضای مهاجرین غیر قانونی۵۰
- نمودار ۱۱-۲ مهاجرت داخلی بومیان در پی ورود مهاجرین غیر قانونی.....۵۴
- نمودار ۱-۳: اشتغال در بخش ساختمان در سالهای ۱۳۵۵-۱۳۸۵.....۸۷
- نمودار ۲-۳: نرخ بیکاری کل ایران در سالهای ۱۳۵۵-۱۳۸۵.....۹۰
- نمودار ۳-۳ تغییرات دستمزد در کل اقتصاد و در بخش ساختمان.....۹۳
- نمودار ۴-۳: توزیع مهاجرین افغان مرد در بخش‌های سه‌گانه اقتصادی ایران.....۱۰۱

فصل اول

کلیات تحقیق

۱-۱ مقدمه

مهاجرت به قدمت تمدن بشری است. انسان از ابتدای حیات خود به انحاء گوناگون دست به مهاجرت زده است. جنگها، بلایای طبیعی، مسائل اقتصادی، سیاسی و فرهنگی از عوامل مؤثر بر مهاجرت در طی دوران مختلف بوده است. در حال حاضر تعداد افرادی که در خارج از کشور محل زادگاه خویش زندگی می‌کنند بیش از ۳۰۰ میلیون نفر تخمین زده شده است، که تقریباً ۳ درصد از جمعیت کره زمین را تشکیل می‌دهند (UNHCR 2008). بر اساس آمار منتشر شده شمار مهاجرین در کشورهای صنعتی نسبت به سال ۱۹۶۵، ۲/۵ برابر شده است. تنها بین سالهای ۲۰۰۰ و ۲۰۰۵ هر سال حدود ۳ میلیون نفر به کشورهای صنعتی مهاجرت کرده‌اند. مسلماً این تحرک عظیم جمعیت پیامدهای مختلف سیاسی، اقتصادی و اجتماعی را برای کشور میزبان به دنبال خواهد داشت. اما در این میان اثرات اقتصادی آن از اهمیت ویژه‌ای برخوردار بوده و اگر در مقیاس‌های وسیع صورت گیرد می‌تواند در بلندمدت و کوتاه‌مدت

تأثیرات زیادی بر شرایط اقتصادی کشورها داشته باشد. با وجود اینکه مهاجرت بر کلیه فضای اقتصاد ملی اثرگذار است و می‌تواند بر رشد اقتصادی، تورم و بازار مسکن تأثیرگذار باشد، مهمترین تأثیرات آن متوجه بازار کار می‌باشد.

در این فصل، ابتدا کلیاتی در مورد مهاجرت و اثرات اقتصادی آن ذکر خواهد شد. سپس، به بیان مسئله، ضرورت و اهمیت، هدف و فرضیات تحقیق پرداخته خواهد شد. نهایتاً محدودیتهای تحقیق و مشکلات موجود در راه مطالعه بیان خواهد شد.

۱-۲ کلیات مهاجرت

۱-۲-۱ تعاریف مهاجرت

در لغت‌نامه جمعیت‌شناسی آمده است: مهاجرت شکلی از تحرک جغرافیایی یا مکانی جمعیت است که بین دو واحد جغرافیایی انجام می‌گیرد (امانی و دیگران ۱۳۵۴). این تحرک جغرافیایی از "مبدأ"^۱ یا محل حرکت به "مقصد"^۲ یا محل ورود می‌باشد. تعریف دیگری از مهاجرت که در نوشته‌های مربوطه معمولاً به آن اشاره می‌شود عبارت است از تغییر دائمی مسکن، بدون هیچ محدودیتی در مورد فاصله حرکت و ماهیت اختیاری یا اجباری مهاجرت، همچنین بدون هیچ‌گونه تمایزی بین مهاجرت داخلی یا خارجی. اما تعریفی که مهاجرت بین‌المللی را از مهاجرت داخلی جدا می‌کند عبارت است از: تغییر محل اقامت، ضمن عبور از مرزهای سیاسی.

مهاجرتها را بسته به عوامل متمایز کننده، نظیر مرزهای سیاسی، شکل، قانون و خواست و اراده،

می‌توان به اشکال و انواع مختلف زیر تقسیم نمود:

^۱- Place of origia

^۲- Place of arrival

۱-۱-۲-۱ مهاجرت داخلی^۱ و مهاجرت خارجی^۲

ممکن است فردی محل اقامت خود را در یک کشور یا سرزمین معین تغییر دهد و در محل جدیدی مستقر شود که در چارچوب مقررات و تقسیمات سرزمین آن کشور، مهاجرت تلقی شود. این نوع مرزها با عنوان مرز تقسیم‌بندیهای داخلی یک کشور یا یک سرزمین مشخص شده و جابجایی انجام گرفته، مهاجرت داخلی نامیده می‌شود. در مهاجرت‌های بین‌المللی، فرد از مرز سیاسی یعنی مرز بین کشورها عبور کرده و در کشور جدیدی ساکن می‌شود.

۲-۱-۲-۱ مهاجرت فردی و مهاجرت توده‌ای

مهاجرت‌های فردی به جابجاییهای افراد به صورت انفرادی، خانواری یا تعدادی از اعضای خانوارها با هم، اطلاق می‌شود. مهاجرت‌های توده‌ای یا گروهی، تغییر مکان انبوهی از انسانها را شامل می‌شود و اغلب جنبه استعماری دارد. در طول تاریخ، جوامع مختلف مورد حمله و تجاوز قرار گرفته‌اند. این روند فشار که از سوی حکومت‌های مستبد و ارتش‌ها اعمال شده، باعث مهاجرت دسته‌جمعی از جایی به جایی دیگر شده است.

۳-۱-۲-۱ مهاجرت اختیاری^۳ و مهاجرت اجباری^۴

مهاجرت اختیاری به دنبال خواست و تصمیم مهاجر انجام می‌گیرد؛ از اینرو، مهاجرتی خود خواسته است. هر چند ممکن است مسائل متعددی در شکل‌گیری این خواست و اراده دخیل باشد که بطور غیر مستقیم فرد را در مسیر مهاجرت قرار دهند.

مهاجرت‌های اجباری به مهاجرت‌هایی گفته می‌شود که در آن، اراده مهاجر تأثیری در انجام یا عدم انجام مهاجرت‌ها ندارد. انتقال بردگان از سرزمینی به سرزمین دیگر یا انتقال افرادی از یک کشور به کشور دیگر

^۱- Internal migration

^۲- External migration

^۳- Voluntary migration

^۴- Forced migration

به دلیل قراردادهای بین‌المللی یا پی‌آمدهای جنگی و همچنین کوچانیدن اقوام از یک نقطه به نقطه دیگر و طرد و اخراجهای سیاسی و نظامی به دنبال غلبه یک سردار بر سرزمینی معین، نمونه‌هایی از مهاجرت‌های اجباری محسوب می‌شوند.

۱-۲-۱-۴ مهاجرت قانونی^۱ و مهاجرت غیر قانونی^۲

آزادی حرکت از هر نقطه این سیاره به نقطه دیگر آن، یکی از حقوق غیر قابل انکار نوع بشر است. طبق اعلامیه جهانی حقوق بشر، هر کس این حق را دارد هر کشوری را که شامل کشور خودش نیز می‌شود ترک کند و یا به آن باز گردد. اما در قرن بیستم قوانین زیادی در جهت محدود کردن این حق، یعنی حق آزادی حرکت و مهاجرت افراد وضع شد. این محدودیتهای قانونی، فقط مربوط به محدود کردن مهاجرت به کشورهای مهاجرپذیر نیست. قوانینی وضع شده است که برای مردمی که مایلند به هر دلیلی محل زندگی خود را ترک کنند، محدودیتهای شدیدی به وجود آورده است. مهاجرت قانونی، چه ورود به یک کشور و چه خروج از آن، در جهت نظرات و سیاستهای دولتهاست و بر اساس خواست آنها، تعداد، مدت اقامت و خصوصیات شغلی این گونه مهاجرین معین می‌شود و بنابراین قابل کنترل است.

مهاجرت غیر قانونی، همانند مهاجرت قانونی واکنشی است به عواملی که در کشورهای مبدأ و مقصد وجود دارند. مهاجرین غیر قانونی در کشور خود با شرایط بد زندگی، فرصتهای ناچیز شغلی و موقعیتهای نامساعد دیگر روبرو هستند و امیدوارند از طریق مهاجرت، این گونه شرایط را بهبود دهند. اما به دلایلی نمی‌توانند به طور قانونی بر موانعی که توسط دولتها ایجاد شده غلبه نمایند. در جدول ۱-۱ تعداد کل مهاجرین (قانونی و غیر قانونی) جهان در سالهای مختلف نشان داده شده است.

^۱- Legal migration

^۲- Illegal migration

جدول ۱-۱: تعداد کل مهاجرین جهان به تفکیک زن و مرد

سال	تعداد کل مهاجرین	مهاجرین مرد	مهاجرین زن
۱۹۹۰	۱۵۵ ۵۱۸ ۰۶۵	۷۹ ۱۳۲ ۴۳۲	۷۶ ۳۸۵ ۶۳۳
۱۹۹۵	۱۶۵ ۹۶۸ ۷۷۸	۸۴ ۲۰۷ ۵۲۹	۸۱ ۷۶۱ ۲۴۹
۲۰۰۰	۱۷۸ ۴۹۸ ۵۶۳	۹۰ ۲۴۲ ۲۱۴	۸۸ ۲۵۶ ۳۴۹
۲۰۰۵	۱۹۵ ۲۴۵ ۴۰۴	۹۹ ۱۷۱ ۱۱۹	۹۶ ۰۷۴ ۲۸۵
۲۰۱۰	۲۱۳ ۹۴۳ ۸۱۲	۱۰۹ ۱۴۸ ۸۵۰	۱۰۴ ۷۹۴ ۹۶۲

منبع: سازمان بین‌المللی مهاجرت (IOM)

۱-۲-۱-۵ پناهنده^۱ و پناهندگی

پناهنده کسی است که به علت ترس موجه تحت تعقیب قرار گرفتن به خاطر دین، نژاد، عقاید سیاسی، از کشور متبوع خود و یا اگر تابعیتی ندارد از کشوری که قبلاً ساکن بوده است خارج شود و به خاطر ترس مزبور نخواهد از حمایت کشور متبوع برخوردار باشد و اگر فاقد تابعیت است نخواهد به کشوری که قبلاً در آنجا بوده باز گردد. در واقع، پناهنده، یک مهاجر اجباری، قربانی سیاست، جنگ و یا حوادث طبیعی است. در حال حاضر، حدود ۱۶ میلیون نفر پناهنده در جهان وجود دارد. بخش عمده‌ای از این پناهندگان فراریان از جنگ یا خشکسالی می‌باشند که بطور دسته جمعی از سوی کشورهای همسایه پذیرفته شده‌اند. جدول ۲-۱ تعداد کل پناهندگان جهان در سالهای مختلف را نشان می‌دهد.

جدول ۲-۱: تعداد پناهندگان جهان

سال	تعداد کل پناهندگان در جهان
۱۹۹۰	۱۸ ۴۸۱ ۱۷۱
۱۹۹۵	۱۸ ۴۹۷ ۵۶۷
۲۰۰۰	۱۵ ۶۴۵ ۹۳۳
۲۰۰۵	۱۳ ۸۵۲ ۳۴۹
۲۰۱۰	۱۶ ۳۴۵ ۷۴۰

منبع: سازمان بین‌المللی مهاجرت (IOM)

^۱- Refugee